

EĞİTİM MÜFETTİŞLERİNİN MESLEKİ YETERLİK DÜZEYLERİNE GÖRE HİZMETİÇİ EĞİTİM İHTİYAÇLARININ İNCELENMESİ

Prof Dr. Münevver YALÇINKAYA

Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Öğr. Gör. Gülenaz SELÇUK

Celal Bayar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Eğ. Bil. Uzm. Aşlı COŞKUN USLU

Karacan Akademi

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı, eğitim müfettişlerinin mesleki yeterlikler kapsamında hizmetiçi eğitime duydukları ihtiyaca ilişkin görüşlerini saptamaktır.

Araştırma tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma evreni, 2010–2011 eğitim-öğretim yılında Türkiye genelinde görev yapan 3200 eğitim müfettişidir. Örneklemi ise, tüm eğitim müfettişlerinden, araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren 350 eğitim müfettişi oluşturmaktadır. Veriler on-line olarak toplanmıştır. Verilerin toplanmasında iki bölümden oluşan bir ölçme aracından yararlanılmıştır. Ölçme aracının birinci bölümünde bazı kişisel sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise, MEB Ortaöğretim Projesi 2-b "Kalite Değerlendirme Bileşeni" kapsamında yapılan 7. Yönetici Yeterlikleri Belirleme Çalışmayı sonucunda geliştirilen "Eğitim Müfettişleri (Taslak) Yeterlikleri" ışığında hazırlanmış yeterlik maddeleri ve bu yeterlikler doğrultusunda düzenlenen hizmetiçi eğitim ihtiyaç maddeleri yer almaktadır. Ölçme aracının geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Son haliyle ölçme aracı 69 maddeden oluşmaktadır. Verilerin çözümlenmesinde SPSS paket programından yararlanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, frekans, yüzde, ortalama, varyans analizi ve t- testi gibi istatistiksel işlemler uygulanmıştır.

Araştırmada müfettiş yeterlikleri incelenmiş, dört alt boyut üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Bu dört alt boyuttan, müfettişlerin “Ön İnceleme/İnceleme/Soruşturma Yapma” alt boyutundaki yeterlikleri önemseme derecesi en yüksek çıkmıştır. Bunu, “Rehberlik Yapma” ve “Araştırma/Geliştirme” boyutlarına ilişkin yeterlikler takip etmiştir. Müfettişlerin “Teftiş Sürecini Yönetme” alt boyutunun önemsenme düzeyinin ise diğerlerine göre daha az düzeyde olduğu bulunmuştur.

Müfettişlerin yeterliklere ilişkin hizmetiçi eğitim ihtiyaçları incelediğinde “Ön İnceleme/İnceleme/Soruşturma Yapma” alt boyutundaki hizmetiçi eğitim ihtiyacı en yüksek çıkmıştır. Bunu “Rehberlik Yapma” ve “Araştırma/Geliştirme” boyutları izlemiştir. Müfettişler “Teftiş Sürecini Yönetme” alt boyutunda ise diğerlerine göre daha az hizmetiçi eğitim ihtiyacı duyduklarını belirtmişlerdir. Hizmetiçi eğitim ihtiyacını belirlemek amacıyla müfettiş yeterliklerine ilişkin yapılan analizlerde, alt boyutlarda cinsiyet, yaş, müfettişlik kademi ve EYD alanında hizmet içi eğitim alıp almama ve alınan hizmetiçi eğitimin süresi değişkenlerine göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Müfettiş, teftiş, yeterlik, hizmetiçi eğitim, hizmetiçi eğitim ihtiyacı*

ANALYSIS OF IN-SERVICE EDUCATIONAL NEEDS OF INSPECTORS ACCORDING TO THEIR PROFESSIONAL QUALIFICATION LEVEL

ABSTRACT

The purpose of this study is to discuss on the argument related to the Professional qualification level in accordance with education inspectors' in-service needs. This research is achieved by scanning model. Research universe consists of the 3200 education inspectors served in the entire Turkey between 2010 and 2011 education period. My samples are formed by 350 education inspectors who voluntarily participated in my study among the whole inspectors. In order to collect the useful data, the advantages of having two sections of surveying instruments are used accordingly. The first part of the surveying instrument is shaped by some personal questions. In the second part, there are in-service educational agent needs formed after the qualification articles prepared under the light of Education Inspectors (Sketch) Qualifications which is designated after the 7th Workshop for Manager Qualifications held as National Education Ministry's project of 2b- Quality Assessment Constitution for secondary schools. The reliability and validity of the surveying instrument is accomplished. It also has 69 articles and SPSS package is used to analyse the data as well as some statistic approaches such as frequency, percentage, variant analysis and v-test.

The basic objective of this study is to determine the insights in regard to the needs of education inspectors for in-house training in relation to the vocational requirements. The research indicates that there is a high need for in house training under the section titled “Preanalysis/Interrogation Analysis” The following part has been the “Guidance” and “Research and Development” with high need for such training. Inspectors have indicated less need for in-house training for “Management of

Inspection” In the analysis fort he determination of the requirements of education inspectors for such training , gender, age, seniority, educational management, experience of having done in house training, time of such training have been related variables with meaningful differences. The research concludes with recommendations to the implementors and researchers in line with the findings.

Keywords: *Inspector, inspection, proficiency, in-service education, need of in-service*

Giriş

Eğitim örgütlerinin varlıklarını sürdürebilmeleri, amaçlarını gerçekleştirebildikleri sürece söz konusu olmaktadır. Eğitim örgütlerinin amaçlarına hizmet edip etmediğini saptamada, ise denetimin/teftişin önemli bir işlevi bulunmaktadır. Ülkemiz eğitim sisteminde belirlenen hedef ve stratejilerin yaşama geçirilmesinde, dolayısıyla eğitim sisteminin bir bütün olarak verimliliğinin ve kalitesinin artırılmasında, en temel sorumluluk müfettişlere düşmektedir. Bir başka deyişle eğitim sisteminde kritik rol oynayan okul yönetici ve öğretmenlerin geliştirilmesi ve etkili kılınması denetim sisteminden ve bu sistemi işleten müfettişlerden beklenmektedir.

Denetim kavramı; şimdiye kadar gerek yerli gerekse yabancı birçok uzman tarafından tanımlanan bir kavramdır. Aydın'a(1986) göre denetimin temel amacı, örgütün amaçlarının gerçekleştirilme derecesini saptamak, daha iyi sonuç alabilmek için gerekli önlemleri almak ve süreci sürekli izleyerek geliştirmektir.

Denetim konusunda son zamanlarda en çok tartışılan konunun, denetim sisteminin bu günkü yapısı ve denetmen rolleri/yeterlilikleri ve bunlardan kaynaklanan sorunların olduğudur. Çeşitli dönemlerde denetim sistemini amacına ulaştırmak, ona modern bir kimlik kazandırmak için çok çaba harcadığı halde başarılı olunamadığı görülmektedir (Başaran,1986; Gün,2001; Karagözoğlu,1977; Kapusuzoğlu, 1988).

Yapılan araştırmalarda (Gün,2001;Kapusuzoğlu, 2002) geleneksel denetim yaklaşımının, eğitim kurumlarının niteliğinin artırılmasında etkisiz kaldığı ortaya konmuştur. Bu bağlamda, Memişoğlu'nun (2004) yaptığı araştırmada, müfettişlerin öğretmenlerin güçlü yanlarını ortaya çıkarmada başarılı olamadıkları belirlenmiştir. Karabulut'un(2006),Sabancı ve arkadaşlarının (2004) yaptıkları araştırmalarda da, müfettişlerin öğretmenlere, yeterli rehberlik ve mesleki yardım yapamadıkları, olumlu davranış örnekleri gösteremedikleri saptanmıştır.

Geleneksel denetimden sonra, klinik denetim, akran denetimi, öğretimsel denetim, gelişimsel denetim, sanatsal denetim ve farklılaştırılmış denetim modellerinin belli aralıklarla ortaya çıktığı görülmektedir. Bu modeller arasında yer alan ve modern denetim yaklaşımı olarak belirtilen modellerin öğretmen denetiminde mesleki gelişimi odak noktası olarak alıp, öğretmenin gelişim ihtiyaçlarına göre denetim rollerinin belirlendiği görülmektedir.

Günümüzde, teorik odaklı, problemi belirleme ve çözüme yönelen kontrol odaklı geleneksel denetim anlayışının yerine, iş başında yardımı yani gelişimsel rehberlik anlayışına yönelen bir denetim yaklaşımının önem kazandığı görülmektedir.

Çağdaş eğitim denetiminin amacı etkili bir öğrenme ve öğretmeyi sağlayarak eğitim sürecini geliştirmektir. Çağdaş eğitim denetimi, öğretmeni geliştirerek öğrenme ve öğretme sürecini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Kuşkusuz, sürecin gelişmesi demek, süreçte rol oynayan tüm unsurların ve aralarındaki ilişkilerin gelişmesi demektir. Bu çalışmada bu unsurlardan özel bir önem taşıyan müfettiş üzerinde durulmak istenmiştir. Çünkü, eğitim sürecinin müfettişin yeterliliği ölçüsünde etkili olacağı görüşü yaygın olarak benimsenmektedir.

Eğitim sisteminin yenilenme ve değişim sorumluluğunu yüklediği müfettişlerin bu ihtiyacı sağlaması ancak gerekli yeterliklere sahip olması ile mümkündür (Demir, 2000). Bir mesleğe ilişkin belirlenmiş yeterlik ifadeleri temele alınarak meslek üyelerinin niteliği analiz edilebilmektedir.

Yeterlik kavramı, belli bir görev ya da rolü, kabul edilebilir düzeyde yerine getirmek için sahip olunması gereken kapasiteyi vurgular (Şahin, 2004). Yeterlik bireyin mesleği ile ilgili görevleri, kabul edilebilir ölçütlere göre yapabilme gücünü ifade eder (Sezgin,2006).

Alan yazında denetim sistemi ve müfettişlerin niteliğinin, görev alanlarının ve mesleki yeterliklerinin araştırılması hep gündemde kalan konu olmuştur. Eğitim kurumlarının denetim görevini üstlenen müfettişlerin, değişen denetim anlayışının yani çağdaş denetim anlayışının gerektirdiği niteliklere ve yeterliklere sahip olması oldukça önem taşımaktadır. 21.7.2005 tarih ve 25882 sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğe göre, müfettişlerin görev alanları, rehberlik, araştırma ve iş başında yetiştirme, teftiş ve değerlendirme, inceleme, soruşturma hizmetlerine yönelik olarak belirlenmiştir.

Yasal düzenlemelerde görüldüğü gibi, eğitim denetmenliği, kontrol edip değerlendirme ve raporlama süreçlerinin yanı sıra, rehberlik, yetiştiricilik, program geliştirme gibi düzeltici ve geliştirici etkinliklere ilişkin rolleri de kapsamaktadır. Eğitimde denetim, daha çok öğretimi geliştirme amacıyla yönelme, rehberlik etme ve öğretmenlerde öğretimsel davranışı geliştirme süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda müfettişlerin/denetmenlerin en basta gelen görevleri arasında yer alan “öğretmenlerin karşılaştıkları problemleri çözmeye onlara yeterli yardımda bulunmak” işlevinin sonucu olarak denetimin en önemli amacı öğretmene, onun ihtiyacı olan yardımda/rehberlikte bulunmaktır.

Varolan eğitim sisteminde müfettişler/denetmenler sistemi en iyi tanıyan çalışanlar arasındadır. Denetmenler, eğitim sistemini oluşturan eğitim örgütlerinin çalışmalarını çok yakından izleme olanağına sahiptirler. Eğitimde

sürekli bir gelişme ve ilerlemeyi sağlamada müfettişlerin/denetmenlerin başarıya ulaşmaları, ancak gerekli yeterliklere sahip olmaları ve benimsenen bu yeterlikler doğrultusunda hizmet öncesi ve hizmet içinde yetiştirilmeleri ile gerçekleşmiş olacaktır.

Eğitim sistemindeki değişimin zorluklarıyla ilk karşılaşacak insanlar, eğitimcilerdir. (öğretmen, yönetici, müfettiş gibi). Eğitimcilerin karşılaştıkları bu zorluklara çözüm bulabilmeleri ise, onların bu değişim hızına ulaşabilmelerine, dolayısıyla hizmetiçi eğitimlere ağırlık verilmesine bağlıdır.

Kamu kurumlarında ya da özel kurum ve kuruluşlarda çalışan her seviyeden personele, işe başladıklarından emekli oluncaya kadar işe intibak, işte verimliliklerini artırmak, bilgi ve görgülerini tazelemek, yeni durumlara intibaklarını ve ileri görevlere hazırlanmalarını sağlamak amacıyla yaptırılan eğitime “hizmetiçi eğitim” denilmektedir (M.E.G.S.B., 1988).

Müfettişlere verilen hizmetiçi eğitim, öğretmenlerle müfettişler arasında bir köprü olduğu kadar öğretmenlerin yeni öğretim programlarını, eğitim-öğretim alanında yaşanan değişiklikleri tanımlarının önemli yollarından biri olacaktır (Taymaz, 1997). Çünkü eğitim alanında yapılan reformlar, ancak bu reformları anlayan ve uygulayan eğitimciler tarafından özellikle müfettişler tarafından başarılabilecektir. Müfettişlerin hizmetiçi eğitimlerine, birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de önem verilmektedir.

Denetimin bir hizmetiçi (HİE) eğitim olarak değerlendirilmesi anlayışından hareketle, müfettişlerin hizmet içinde eğitimleri daha bir önem kazanmaktadır. Çünkü eğitim sisteminde, eğitim-öğretimde oluşan değişimleri takip etme ve kazanmada, müfettişler de en az öğretmenler kadar sorumlu bulunmaktadır. Çünkü bu değişim ve yenilikleri öğretmenlere aktaracak, kazandıracak uzmanların başında müfettişler gelmektedir (Aydın, 1986).

Hizmet içi eğitimle her müfettişe, eğitim-öğretimdeki ve teftiş sistemindeki yeni bilgi ve beceriler zamanında kazandırılarak, yeni eğitim teknolojilerinden faydalanmaları ve bunları denetim sürecinde kolaylıkla kullanmaları sağlanmış olacaktır.

M.E.B.’nin hizmet içi eğitim ile ilgili çalışmalarına rağmen, uygulamadaki eğitimcilerin mesleki gelişimlerini uygulamalarında bir türlü gerçekleştirilemediği ve bu süreçte birçok sorunun yaşandığı dikkati çekmekte olup uygulanan hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin etkililiğinin artırılmasına ihtiyaç duyulduğu ilgili birçok araştırmanın ortak sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır (Taymaz, 1997).

Konuyla ilgili bir araştırmada; HİE faaliyetlerinde karşılaşılan sorunlardan bazıları; kurumların eğitim ihtiyaçlarının bilimsel olarak belirlenmemesi, HİE tesis ve araçları için yeterli yatırımın yapılmaması, kurumlarda uzmanlık kadrolarının yanlış kullanılması ve program sonrası değerlendirmelerin etkin olarak yapılmaması şeklinde sıralanmıştır (Pehlivan, 1997).

Bu araştırmada, müfettişler için vazgeçilmez bir yere sahip olan yeterlikler ile bu yeterlikler kapsamında belirlenecek olan hizmetiçi eğitim ihtiyaı farklı değişkenlerle ele alınarak incelenmiştir.

nem

Bu araştırma bulgularının, ilköğretim okullarında yapılan teftiş hizmetlerinin geliştirilmesine, bu konuda yapılacak mevzuat çalışmalarına ve yeni araştırmalara kaynaklık edebileceği gibi düzenlenecek hizmetiçi eğitim programlarına da işık tutacağı umulmaktadır.

Problem

Yukarıdaki özmlenmeler işığında, eğitim müfettişlerinin belirlenen yeterlikleri benimseme düzeyleri doğrultusunda, duydukları hizmetiçi eğitim ihtiyaını belirlemek bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, eğitim müfettişlerinin belirlenen mesleki yeterlikleri önemseme düzeylerini ve bu yeterlikleri temel alarak, hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarını belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda řu alt problemlere cevap aranmıştır:

- 1- Eğitim müfettişlerinin mesleki yeterliklere önem verme düzeylerine ilişkin görüşleri nedir?
- 2- Eğitim müfettişlerinin mesleki yeterlik düzeylerine dayalı olarak duydukları hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarına ilişkin görüşleri nedir?
- 3- Eğitim müfettişlerinin mesleki yeterlikleri önemseme düzeylerine ilişkin görüşleri ile hizmetiçi eğitim ihtiyaına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 4- Eğitim müfettişlerinin sahip olmaları gereken yeterliklere önem verme düzeylerine ilişkin görüşleri bazı değişkenlere göre (cinsiyet, yaş, müfettişlik kıdemi, eğitim yönetimi ve denetimi alanındaki hizmetiçi eğitimler) anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 5- Eğitim müfettişlerinin mesleki yeterlik düzeylerine dayalı olarak duydukları hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarına ilişkin görüşleri bazı değişkenlere göre (cinsiyet, yaş, müfettişlik kıdemi, eğitim yönetimi ve denetimi alanındaki hizmetiçi eğitimler) anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada eğitim müfettişlerinin mesleki yeterlikleri önemseme düzeyleri ve bu yeterlikleri temel alarak, hizmetiçi eğitim ihtiyaçları incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırma evreni, 2010-2011 eğitim- öğretim yılında Türkiye genelinde görev yapan 3200 eğitim müfettişidir. Örneklemi ise, tüm eğitim müfettişlerinden, araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren 350 eğitim müfettişi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Veriler on-line olarak toplanmıştır. Verilerin toplanmasında iki bölümden oluşan bir ölçme aracından yararlanılmıştır. Ölçme aracının birinci bölümünde bazı kişisel sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise, MEB Ortaöğretim Projesi 2-b "Kalite Değerlendirme Bileşeni" kapsamında yapılan 7. Yönetici Yeterlikleri Belirleme Çalıştayı sonucunda geliştirilen " Eğitim Müfettişleri (Taslak) Yeterlikleri" ışığında hazırlanmış yeterlik maddeleri yer almaktadır. Ölçme aracının geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Katılımcılar aynı ölçme aracına iki amaçla görüşlerini belirtmişlerdir. Önce ölçme aracındaki yeterliklere önemseme/ katılma durumunu, daha sonra bu yeterlikler doğrultusunda duydukları hizmetiçi eğitim ihtiyacına ilişkin görüşlerini belirtmişlerdir.

MEB Ortaöğretim Projesi 2-b "Kalite Değerlendirme Bileşeni" kapsamında yapılan 7. Yönetici Yeterlikleri Belirleme Çalıştayı sonucunda geliştirilen "Özel Alan Yeterlikleri " konulu taslak veri toplama aracında dört alt boyutta 106 madde yer almıştır. Taslak veri toplama aracının, biçim, dil ve bilimsel araştırma ilkeleri ölçütleri bakımından incelenmesi için alan uzmanlarının ve müfettişlerin görüşleri alınmıştır. Uzman ve müfettişlerin görüşleri ve yapı geçerliği analizi doğrultusunda işlemeyen maddeler atılıp, gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra ankette dört boyut altında 69 yeterlik maddesi kalmıştır.

Veri toplama aracı likert ölçeği şeklinde seçeneleştirilmiştir. İfadelerin benimsenme düzeyi ile ilgili seçenekler; Çok önemli (5), Önemli (4), Orta düzeyde önemli (3), Az önemli(2) ve Önemli değil (1) şeklinde puanlanmıştır. İfadelerin hizmetiçi eğitim ihtiyacını belirleme amaçlı seçenekleri ise; Pek çok (5), Çok (4), Orta (3), Az (2) ve Hiç (1) şeklinde puanlanmıştır.

Veri Toplama Aracının Geçerlik-Güvenirlik Çalışması

Anket maddeleri, MEB Ortaöğretim Projesi 2-b "Kalite Değerlendirme Bileşeni" kapsamında yapılan 7. Yönetici Yeterlikleri Belirleme Çalışmayı sonucunda geliştirilen " Eğitim Müfettişleri (Taslak) Yeterlikleri" ışığında oluşturulan maddeler temele alınarak hazırlanmıştır. Anketin yapı geçerliliğinin sağlanması ve alt boyutlarının oluşturulması amacı ile açımlayıcı (keşfedici) faktör analizi yapılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 13.0 programı kullanılmıştır. Aritmetik ortalama, yüzde, KMO, Barlett testi, faktör analizi ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır.

Açımlayıcı faktör analizi yapılırken, her bir faktörde yer alacak maddelerin anlam ve içerik açısından tutarlı olması, faktör özdeğerlerinin (eigenvalue) 1 ya da 1'in üzerinde olması, bir maddenin yer aldığı faktörde ".30" ve daha fazla bir faktör yüküne sahip olması, maddelerin buldukları faktörlerdeki yük değerleri ile diğer faktörlerdeki yük değerleri arasındaki farkın en az "10" ve daha yukarı olması ölçütleri (Büyüköztürk,2002) göz önünde bulundurulmuştur.

Örneklem uygunluğunu belirlemek amacıyla hesaplanan Kaiser Mayer Olkin (KMO) katsayısı ".865" bulunmuştur. Bu değer faktör analizi yapılması için önerilen en düşük değer olan .60'dan büyüktür. Barlett Testi sonucu elde edilen Ki-Kare değeri : 19528,497, df:3486, p:.000 anlamlı bulunmuştur. Elde edilen bu sonuçlar örneklem üzerinde faktör analizi yapabilmek için maddeler arasında yeterli düzeyde korelasyonlar olduğunu göstermektedir. Tablo 1'de "Müfettişlerin Özel Alan Yeterlikleri Anketine" ait KMO ve Bartlett Testi sonuçları verilmektedir.

Tablo 1: *Müfettişlerin Özel Alan Yeterlikleri Anketine ait KMO ve Bartlett Testi sonuçları*

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		
		,865
Bartlett's Testi	Chi-Square	19528,50
	Df	3486
	Sig.	,000

Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için temel bileşenler analizi ve varimax dik döndürme yapılmıştır (Gülbahar ve Büyüköztürk, 2008; Usluel ve Vural, 2009; Kılıçer ve Odabaşı, 2010). Tablo 2 incelendiğinde yapılan faktör analizi sonucunda toplam varyansın %58,2'ünü açıklayan ve özdeğeri (eigenvalue) 1,00'in üzerinde 4 faktörlü bir yapı elde edilmiştir.

Tablo 2: Müfettişlerin Özel Alan Yeterlikleri Anketine ait Faktör Analizi Sonucu Çıkan Faktörlerin Özdeğer ve Açıklanan Varyans Oranları

Faktörler	Özdeğer(Eigenvalue)	Açıklanan Varyans	Toplam Varyans
1	33,2	39,6	39,6
2	8,3	9,85	49,4
3	4,8	5,70	55,08
4	2,6	3,10	58,2

Varimax dönüşümü sonucunda, faktör yük değerleri ile diğer faktör yük değerleri “.10”un altında olan 11 madde ölçekten çıkarılmıştır. Bu maddeler ölçekten çıkarıldıktan sonra ikinci ve üçüncü döndürme yapılmış 11 madde daha ölçekten çıkarılmıştır. Anlam ve içerik bakımından içinde yer aldığı faktörle tutarlı olmayan 15 madde daha çıkarılarak ölçeğe son şekli verilmiştir. Benzer istatistiksel analiz teknikleri ve uygulamalar Gülbahar ve Büyüköztürk (2008); Usluel ve Vural (2009); Kılıçer ve Odabaşı'nın (2010), İra ve Şahin'in (2011) yaptıkları ölçek uyarlama çalışmalarında da kullanılmıştır. Faktör analizi sonuçlarını değerlendirmede temel ölçütü faktör yükleri oluşturmaktadır. Ölçekte yer alan maddelerin faktör yükleri “.864” ile “.321” arasında değişmektedir. Anketin boyutlarının Cronbah Alfa iç tutarlılık katsayıları; “Rehberlik Yapma”(,903), “Teftiş Sürecini Yönetme”(,953), “Ön İnceleme/İnceleme/Soruşturma Yapma”(,976), “Araştırma/Geliştirme” (,951) olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 13.0 programı kullanılmıştır. Bulguların çözümlenmesinde önce değişkenlerin incelenmesi için betimsel istatistikler ele alınmıştır. Eğitim müfettişleri özel alan yeterliklerini belirleyen değişkenlerin birbirinden farklı olup olmadığını incelemek için;(1)Aynı bireylerin değişik iki durum arasındaki ölçümleri arasındaki farkın test edilmesinde iki eş arasındaki farkın önemlilik testi (t- istatistiği); (2)Üç ya da daha fazla grubun ölçümleri arasındaki farkın test edilmesinde tek yönlü varyans çözümlemesi (F istatistiği); (4)Ortalamalar arası farkların kaynağını araştırmak üzere çoklu karşılaştırma testlerinden Post-Hoc Scheffe testi kullanılmıştır. (5)Eğitim müfettişlerinin özel alan yeterliklerine önem verme düzeylerine ilişkin görüşleri ile hizmetiçi eğitim ihtiyacına ilişkin görüşleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson (Bivariate Correlation) korelasyon analizi yapılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Eğitim Müfettişlerinin mesleki yeterlikleri önemseme düzeylerine ilişkin görüşleri nedir?” biçiminde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin sonuçlar tablo 3’ de verilmiştir.

Tablo 3: Eğitim Müfettişlerinin Mesleki Yeterliklere Önem Verme Düzeyine İlişkin Görüşleri

ALT BOYUTLAR	Mesleki Yeterliklere Önem Verme Düzeyi		
	n	$\bar{x}$	SS
Rehberlik Yapma	350	4,05	6,5
Teftiş Sürecini Yönetme	350	3,96	15,6
Ön İnceleme/İnceleme/Soruşturma Yapma	350	4,6	12,3
Araştırma/Geliştirme	350	4,03	12,8

Tablo 3 incelendiğinde müfettişlerin görüşlerinin iki aralıkta toplandığı görülmektedir. Anketteki maddeler için hesaplanan aralık katsayıları göz önünde bulundurulduğunda alt boyutların “çok önemli” ($X=4.20$ ile $X= 5.00$) ve “önemli” ($X=3.40$ ile $X= 4.19$) aralığında yer aldığı saptanmıştır.

Müfettişlerin “Ön İnceleme/İnceleme/Soruşturma Yapma” ($X=4,6$) alt boyutundaki yeterlikleri önemseme düzeyi diğer boyutlara göre daha yüksek çıkmıştır. Bunu “ Rehberlik Yapma” ($X=4,05$) ve “Araştırma/Geliştirme” ($X=4,03$) boyutlarının izlediği görülmektedir.

Müfettişlerin “Teftiş Sürecini Yönetme” ($X=3,96$) alt boyutuna ilişkin yeterlikleri önemseme düzeyi ise diğerlerine göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Bu bulgulara göre eğitim müfettişlerinin mesleki yeterliliklere ilişkin en önemli gördükleri boyutun inceleme ve soruşturma boyutunun olduğu görülmektedir($X=4.6$). Bu da eğitim müfettişlerinin inceleme ve soruşturma görevini diğer boyutlara göre daha fazla önemsediklerini göstermektedir. Bu bulgu Kartal’ın (1997) ve Aslantaş’ın (2007) araştırma bulguları ile kısmen benzerlik göstermektedir. Bu araştırmalarda, Öğretmenler, müfettişlerin rehberlik ve iş başında yetiştirme davranışlarını az düzeyde gösterdiklerini belirtmişlerdir. Bu bağlamda bazı araştırmalarda da yönetici ve öğretmenlerin denetmen hakkındaki imajlarının otoriter olduğunu yansıttıkları (Yalçınkaya, 2002) belirtilmektedir. Buna göre, eğitim müfettişlerinin yeterlikleri benimsemede birinci önceliği İnceleme/Soruşturma Yapma boyutuna, ikinci önceliği ise rehberlik yapma, araştırma ve geliştirmeye vermeleri, onların klasik yönetim anlayışını hala sürdürme eğiliminde olmalarının yanında, rehberlik,

yetiştiricilik, program geliştirme gibi düzeltici ve geliştirici etkinliklere ilişkin rollere de önem verdiklerini göstermektedir denebilir.

İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Eğitim müfettişlerinin mesleki yeterlik düzeylerine dayalı olarak duydukları hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarına ilişkin görüşleri nedir?” biçiminde ifade edilmiştir. Bu amaca ilişkin sonuçlar tablo 4’ de verilmiştir

Tablo 4: Eğitim Müfettişlerinin Hizmetiçi Eğitim İhtiyacına İlişkin Görüşleri

ALT BOYUTLAR	Hizmetiçi Eğitim İhtiyacı		
	n	$\bar{x}$	SS
Rehberlik Yapma	350	3,7	9,5
Teftiş Sürecini Yönetme	350	3,6	22,8
Ön İnceleme/İnceleme/Soruşturma Yapma	350	3,9	23,4
Araştırma/Geliştirme	350	3,7	18,3

Tablo 4 incelendiğinde müfettişlerin görüşlerinin tek aralıkta toplandığı görülmektedir. Anketteki maddeler için hesaplanan aralık katsayıları göz önünde bulundurulduğunda alt boyutların “çok” (X=3.40 ile X= 4.19) aralığına düştüğü saptanmıştır. Müfettişlerin “Ön İnceleme/İnceleme/Soruşturma Yapma” (X=3,9) alt boyutundaki yeterlikleri önemseme düzeyleri en yüksek çıkmıştır. Bunu “ Rehberlik Yapma” (X=3,7) ve “Araştırma/Geliştirme” (X=3,7) boyutlarının izlediği görülmektedir. Müfettişlerin “Teftiş Sürecini Yönetme” (X=3,6) alt boyutuna ilişkin yeterliklerin diğerlerine göre daha düşük düzeyde olduğu bulunmuştur.

Eğitim müfettişleri en çok ön inceleme ve soruşturma yapma alanında hizmetiçi eğitim ihtiyacı duyduklarını belirtmektedirler(X=3,9). Bu bulgu birinci alt probleme ilişkin bulgu ile ilişkilendirildiğinde, bulguların birbirini desteklediği söylenebilir. Bir başka deyişle müfettişler en çok önemsedikleri alana ilişkin rollerde daha yeterli olmak için bu boyutta hizmetiçi eğitime daha çok ihtiyaç duymuş olabilirler. Ayrıca bu bulgu; müfettişlerin teftiş alanında, Soruşturmalarda İlke, Yöntem ve Teknikler; Adli ve İdari Soruşturmalarda Görev, Yetki ve Sorumluluklar ile İlgili Mevzuat, konusunda daha çok zorlandıkları için, birinci sırada soruşturma boyutunu göstermeleri, ve bu boyutta daha çok hizmetiçi eğitime ihtiyaç duydukları şeklinde açıklanabilir.

Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Eğitim müfettişlerinin mesleki yeterliklere önem verme düzeylerine ilişkin görüşleri ile hizmetiçi eğitim

ihtiyacına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” biçiminde ifade edilmiştir. Bu amaca ilişkin sonuçlar tablo 5’ de verilmiştir.

Tablo 5: Eğitim Müfettişlerinin Mesleki Yeterliklere Önem Verme Düzeylerine İlişkin Görüşleri İle Hizmetiçi Eğitim İhtiyacına İlişkin Görüşleri Arasındaki Korelasyon Sonuçları

		Yeterlik Toplam	İhtiyaç Toplam
Yeterlik Toplam	Pearson Correlation	1	,241(**)
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	350	350
İhtiyaç Toplam	Pearson Correlation	,241(**)	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	350	350

** Korelasyon 0.01 seviyesinde anlamlıdır.

Müfettişlerin mesleki yeterlik maddelerine önem verme düzeyi ile hizmetiçi eğitim ihtiyacını ortaya koyma düzeyi arasında olumlu düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,241$, $p<0,01$).

Müfettişlerin mesleki yeterlik maddelerine önem verme düzeyine ilişkin görüşleri yüksek olmasına ($x=4,16$) karşın, hizmetiçi eğitim ihtiyacına ilişkin görüşleri ise orta düzeyde ($x=3,71$) bulunmaktadır.

Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Eğitim müfettişlerinin mesleki yeterlikleri önemseme düzeylerine ilişkin görüşleri bazı değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” biçiminde ifade edilmiştir. Bu amaca ilişkin sonuçlar tablo 6, tablo 7, tablo 8 ve tablo 9’ de verilmiştir.

Tablo 6. Eğitim Müfettişlerinin Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Görüşlerde Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılıkları

Alt Boyut	Değişken	n	$\bar{x}$	SS	-t Değeri	P
Rehberlik	Kadın	40	42,9	4,9	2,5	,015*
	Erkek	310	40,2	6,7		
Teftiş Sürecini Yönetme	Kadın	40	100,2	11,9	3,9	,000**
	Erkek	310	90,01	15,7		
Ön İnceleme/İnceleme/ Soruşturma Yapma	Kadın	40	79,9	6,04	,791	,43
	Erkek	310	78,3	12,9		
Araştırma/Geliştirme	Kadın	40	79,3	11,8	1,4	,17
	Erkek	310	76,3	12,9		

* $p<0,05$ ** $p<0,01$

Tablo 6 incelendiğinde müfettiş yeterliklerinden rehberlik ($t=2,5$, $p=0,015$) ve teftiş sürecini yönetme ($t=3,9$, $p=0,000$) alt boyutunda cinsiyet, değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir(* $p<0,05$ - ** $p<0,01$).Yapılan analizlerde cinsiyet değişkeninde her iki boyuta da kadınlar lehine anlamlı farklılık çıkmıştır. Buna göre kadınların rehberlik ve teftiş sürecini yönetme boyutlarına ilişkin yeterlikleri erkeklere göre daha çok önemsedikleri görülmektedir. Kadınların yönetici olarak dişil özellikleri daha çok sergileme eğiliminde olmaları, kadın müfettişlerin de rehberlik hizmetlerini öncelikle benimsemelerine neden olmuş olabilir. Çünkü denetimde rehberlik rolleri daha çok dişil özellikler ağırlıklı bir boyut olarak değerlendirilebilir.

Tablo 7. Eğitim Müfettişlerinin Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Görüşlerde Yaş Değişkenine Göre Farklılıkları

<i>Alt Boyut</i>	<i>Değişken</i>	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Rehberlik	25-35 arası	31	42,16	4,7	1,2	,31
	36-39 arası	40	40,9	3,5		
	40 ve üzeri	279	40,31	7		
Teftiş Sürecini Yönetme	25-35 arası	31	99,3	9,6	10,3	,000**
	36-39 arası	40	97,8	9		
	40 ve üzeri	279	89,3	16,3		
Ön İnceleme/İnceleme/Soruşturma Yapma	25-35 arası	31	83,7	1,62	6,15	,002**
	36-39 arası	40	82,4	4,1		
	40 ve üzeri	279	77,3	13,5		
Araştırma/Geliştirme	25-35 arası	31	83	8,02	6,4	,002**
	36-39 arası	40	79,8	12,9		
	40 ve üzeri	279	75,5	13		

* $p<0,05$ ** $p<0,01$

Tablo 7 incelendiğinde müfettiş yeterliklerinden teftiş sürecini yönetme, ön inceleme/inceleme/soruşturma yapma ve araştırma/geliştirme alt boyutunda

yaş değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir (*p<0,05 - **p<0,01). Yapılan analizlerdeki Scheffe sonuçlarına göre yaş değişkeninde her üç alt boyutta da 40 yaş ve üzeri aleyhinde anlamlı farklılık çıkmıştır. Bu üç boyutta da daha genç müfettişlerin diğerlerine göre mesleki yeterlikleri daha çok önemsedikleri görülmektedir.

Tablo 8. Eğitim Müfettişlerinin Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Görüşlerde Müfettişlik Kıdemi Değişkenine Göre Farklılıkları

<i>Alt Boyut</i>	<i>Değişkenler</i>	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Rehberlik	1-5 yıl arası	87	42	5,2	4,6	,004**
	6-15 yıl arası	57	41,7	3,5		
	16-20 yıl arası	128	40,2	7,5		
	21 yıl ve üzeri	78	38,6	7,3		
Teftiş Sürecini Yönetme	1-5 yıl arası	87	98,8	11,7	11,2	,000**
	6-15 yıl arası	57	92	14		
	16-20 yıl arası	128	88,2	16,8		
	21 yıl ve üzeri	78	87,02	15,7		
Ön İnceleme/İnceleme/Soruşturma Yapma	1-5 yıl arası	87	81,1	7,9	4,3	,005**
	6-15 yıl arası	57	81,4	10,4		
	16-20 yıl arası	128	77,1	14,6		
	21 yıl ve üzeri	78	75,8	12,7		
Araştırma/Geliştirme	1-5 yıl arası	87	80,8	11,5	9,6	,000**
	6-15 yıl arası	57	80,5	11,7		
	16-20 yıl arası	128	74,8	12,6		
	21 yıl ve üzeri	78	72,1	13,3		

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 8 incelendiğinde müfettiş yeterliklerinden her dört alt boyuta da müfettişlik kıdemi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir(*p<0,05 - **p<0,01).Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe sonuçlarına göre müfettişlik kıdeminde 1-5 yıl kıdeme sahip olanlar ile 21 yıl ve üzeri kıdemliler arasında çıkan farklılık daha uzun yıl çalışanlar aleyhine tespit edilmiştir.

Tablo 9. Eğitim Müfettişlerinin Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Görüşlerde Eğitim Yönetimi ve Denetimi Alanında Aldığınız Hizmetiçi Eğitimler Değişkenine Göre Farklılıkları

Alt Boyut	Değişkenler	N	$\bar{x}$	SS	F	P
Rehberlik	1 Haftalık	69	41,8	5,6	3,8	,002**
	2 Haftalık	70	40,9	5,4		
	1 Aylık	38	39,9	5,4		
	2 Aylık	66	42,2	3,3		
	3 Ay ve Üzeri	76	39,4	9,1		
	Hiç Almadım	31	37,1	8,1		
Teftiş Sürecini Yönetme	1 Haftalık	69	92,3	16,6	1,2	,31
	2 Haftalık	70	91,4	12,7		
	1 Aylık	38	94,7	14,7		
	2 Aylık	66	92,2	11,8		
	3 Ay ve Üzeri	76	88,6	19,3		
	Hiç Almadım	31	88,03	17,1		
Ön İnceleme/İnceleme/ Soruşturma Yapma	1 Haftalık	69	75,2	18,7	1,64	,15
	2 Haftalık	70	78,6	11,1		
	1 Aylık	38	81,5	11,6		
	2 Aylık	66	79,9	6,9		
	3 Ay ve Üzeri	76	78,8	9,8		
	Hiç Almadım	31	78,3	11,8		
Araştırma/Geliştirme	1 Haftalık	69	76,2	13,4	2,5	,031*
	2 Haftalık	70	77,7	8,4		
	1 Aylık	38	78,6	12,4		
	2 Aylık	66	79	11,2		
	3 Ay ve Üzeri	76	76	13,4		
	Hiç Almadım	31	70	19,04		

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 9 incelendiğinde müfettiş yeterliklerinden rehberlik ve araştırma/geliştirme alt boyutunda EYD alanında hizmetiçi eğitim alıp almama ve alınan hizmetiçi eğitimin süresi değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (*p<0,05 - **p<0,01).Yapılan analizlerde EYD alanında hizmetiçi eğitime katılmamış müfettişlerin aleyhinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi “Eğitim müfettişlerinin mesleki yeterlik düzeylerine dayalı olarak duydukları hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarına ilişkin görüşlerde bazı değişkenlere göre anlamlı bir farklılık var mıdır?” biçiminde ifade edilmiştir. Bu amaca ilişkin sonuçlar tablo 10, tablo 11, tablo 12 ve tablo 13’ de verilmiştir.

Tablo 10. Eğitim Müfettişlerinin Hizmetiçi Eğitim İhtiyacına İlişkin Görüşlerinde Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılıkları

Alt Boyut	Değişkenler	n	$\bar{x}$	SS	-t Değeri	P
Rehberlik	Kadın	40	31,6	10,4	3,63	,000**
	Erkek	310	37,3	9,2		
Teftiş Sürecini Yönetme	Kadın	40	74,5	21,4	2,21	,028*
	Erkek	310	82,9	22,8		
Ön İnceleme/İnceleme/ Soruşturma Yapma	Kadın	40	56,3	26,6	3,1	,002**
	Erkek	310	68,4	22,7		
Araştırma/Geliştirme	Kadın	40	65,2	17,3	2,02	,044*
	Erkek	310	71,4	18,4		

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 10 incelendiğinde hizmetiçi eğitim ihtiyacına ilişkin müfettiş yeterliklerinden her dört alt boyutta cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (*p<0,05 - **p<0,01). Yapılan analizlerde alt boyutlarda cinsiyet değişkeninde erkekler lehine anlamlı farklılık çıkmıştır. Bu bulguya göre, bütün alt boyutlarda erkek müfettişlerin kadınlara göre daha çok hizmet içi eğitim ihtiyacı duydukları söylenebilir. Bu bulgu alt problem 1’in bulguları ile değerlendirilecek olursa kadınların mesleki yeterlikleri daha çok önemsedikleri için kendilerini bu yönde geliştirmiş olabileceği bu nedenle daha az hizmetiçi eğitime ihtiyaç duyuyor oldukları söylenebilir.

Tablo 11. Eğitim Müfettişlerinin Hizmetiçi Eğitim İhtiyacına İlişkin Görüşlerinde Yaş Değişkenine Göre Farklılıkları

<i>Alt Boyut</i>	<i>Değişkenler</i>	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Rehberlik	25-35 arası	31	34,3	10,1	6,7	,001**
	36-39 arası	40	32,2	9,6		
	40 ve üzeri	279	37,5	9,3		
Teftiş Sürecini Yönetme	25-35 arası	31	79,7	21,1	2,1	,13
	36-39 arası	40	75,6	23,2		
	40 ve üzeri	279	83,1	22,8		
Ön İnceleme/İnceleme/Soruşturma Yapma	25-35 arası	31	56,6	32,1	5,03	,007**
	36-39 arası	40	61,9	28,4		
	40 ve üzeri	279	68,9	21,1		
Araştırma/Geliştirme	25-35 arası	31	66,2	22,3	2,6	,075
	36-39 arası	40	66,3	21,5		
	40 ve üzeri	279	71,8	17,2		

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 11 incelendiğinde hizmetiçi eğitim ihtiyacına ilişkin müfettiş yeterliklerinden rehberlik ve ön inceleme/inceleme/soruşturma alt boyutlarında yaş değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir(*p<0,05 - **p<0,01). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe sonuçlarına göre yaş değişkeninde 25-35 yaş ile 40 yaş ve üzerindekiiler arasında yaşı daha fazla olanlar lehine fark çıkmıştır. Bunun nedeni gençlerin daha yeni mezun oldukları ve yaşlılara göre kendilerini daha çağdaş buluyor olmalarından kaynaklanabilir. Dolayısıyla rehberlik konusunda daha deneyimli olduklarından kaynaklanıyor olabilir. Yine ön inceleme/inceleme/soruşturma alt boyutunda daha deneyimli olan müfettişler klasik denetimi benimsiyor olmalarından dolayı hizmetiçi denetime daha fazla ihtiyaç duyduklarını ifade etmiş olabilirler.

Tablo 12. Eğitim Müfettişlerinin Hizmetiçi Eğitim İhtiyacına İlişkin Görüşlerinde Müfettişlik Kıdemi Değişkenine Göre Farklılıkları

<i>Alt Boyut</i>	<i>Değişkenler</i>	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Rehberlik	1-5 yıl arası	87	33,7	10,7	4,2	,006**
	6-15 yıl arası	57	38,5	8,6		
	16-20 yıl arası	128	36,9	9,9		
	21 yıl ve üzeri	78	38,04	7,4		
Teftiş Sürecini Yönetme	1-5 yıl arası	87	78,4	23,5	1,5	,22
	6-15 yıl arası	57	83,3	26,1		
	16-20 yıl arası	128	81,6	23,8		
	21 yıl ve üzeri	78	85,6	16,8		
Ön İnceleme/İnceleme/Soruşturma Yapma	1-5 yıl arası	87	59,1	28,7	4,6	,004**
	6-15 yıl arası	57	70,1	25,3		
	16-20 yıl arası	128	69,6	20,3		
	21 yıl ve üzeri	78	69,5	18,1		
Araştırma/Geliştirme	1-5 yıl arası	87	66,7	21,4	2,7	,05
	6-15 yıl arası	57	74,6	22,6		
	16-20 yıl arası	128	71,1	16,8		
	21 yıl ve üzeri	78	71,9	11,9		

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 12 incelendiğinde hizmetiçi eğitim ihtiyacına ilişkin müfettiş yeterliklerinden rehberlik ve ön inceleme/inceleme/soruşturma alt boyutlarında müfettişlik kıdemi değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir(*p<0,05 - **p<0,01). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe sonuçlarına göre müfettişlik kıdemi değişkeninde kıdem olarak daha uzun yıl çalışanlar lehine farklılık tespit

edilmiştir. Yani mesleki kıdemi az olanların çağdaş denetim yaklaşımlarını daha fazla benimseme ihtimalinden dolayı rehberlik alt boyutunda hizmetiçi eğitime daha az ihtiyaç duyduklarını ifade etmiş olabilirler.

Tablo 13. Eğitim Müfettişlerinin Hizmetiçi Eğitim İhtiyacına İlişkin Görüşlerinde Eğitim Yönetimi ve Denetimi Alanında Aldığınız Hizmetiçi Eğitimler Değişkenine Göre Farklılıkları

Alt Boyut	Değişkenler	N	$\bar{x}$	SS	F	P
Rehberlik	1 Haftalık	69	36,8	10,1	2,4	,038*
	2 Haftalık	70	39,6	7,1		
	1 Aylık	38	34,8	9,3		
	2 Aylık	66	37,03	10,1		
	3 Ay ve Üzeri	76	35,2	10,5		
	Hiç Almadım	31	34,3	8,6		
Teftiş Sürecini Yönetme	1 Haftalık	69	84,6	25,4	1,5	,19
	2 Haftalık	70	86,6	16,9		
	1 Aylık	38	79,4	23,4		
	2 Aylık	66	81,7	24,9		
	3 Ay ve Üzeri	76	78,1	24,1		
	Hiç Almadım	31	78,3	18,3		
Ön İnceleme/İnceleme/ Soruşturma Yapma	1 Haftalık	69	70,5	21,3	2,4	,037*
	2 Haftalık	70	72,1	16,1		
	1 Aylık	38	61,3	30,9		
	2 Aylık	66	65,9	25,5		
	3 Ay ve Üzeri	76	66,7	22,6		
	Hiç Almadım	31	58,1	26,3		
Araştırma/Geliştirme	1 Haftalık	69	69,8	20,9	1,2	,29
	2 Haftalık	70	73,7	13,4		
	1 Aylık	38	67,1	19,6		
	2 Aylık	66	72,9	20,7		
	3 Ay ve Üzeri	76	70,3	17,2		
	Hiç Almadım	31	66,3	17,3		

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 13 incelendiğinde hizmetiçi eğitim ihtiyacına ilişkin müfettiş yeterliklerinden rehberlik ve ön inceleme/inceleme/soruşturma alt boyutlarında EYD alanındaki hizmetiçi eğitim değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (*p<0,05 - **p<0,01). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe sonuçlarına göre EYD alanında hizmetiçi eğitim değişkenine göre hizmetiçi eğitime katılmamış müfettişlerin aleyhinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Hizmetiçi eğitime hiç katılmamış olan

müfettişlerin hizmetiçi eğitime ilişkin ihtiyaçlarının düşük olduğu görülmektedir

Sonuç ve Öneriler

Yapılan bu çalışmada eğitim müfettişlerinin mesleki yeterlikler kapsamında hizmetiçi eğitime duydukları ihtiyaca ilişkin görüşleri incelenmiştir.

Mc Kean ve Miles'in (1964) belirttiği gibi müfettiş yeterliklerini kesin olarak saptama ve sınırlama olanağı olmasa da aranılan ölçütleri de ortaya koymak gerekmektedir. Bu nedenle araştırmada müfettiş yeterlikleri incelenmiş, dört alt boyut üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Bu dört alt boyuttan, müfettişlerin "Ön İnceleme/İnceleme/Soruşturma Yapma" alt boyutundaki yeterlikleri önemseme derecesi en yüksek çıkmıştır. Bunu, "Rehberlik Yapma" ve "Araştırma/Geliştirme" boyutlarına ilişkin yeterlikler takip etmiştir. Müfettişlerin "Teftiş Sürecini Yönetme" alt boyutunun önemsenme düzeyinin ise diğerlerine göre daha az düzeyde olduğu bulunmuştur.

Müfettişlerin yeterliklere ilişkin hizmetiçi eğitim ihtiyaçları incelediğinde "Ön İnceleme/İnceleme/Soruşturma Yapma" alt boyutundaki hizmetiçi eğitim ihtiyacı en yüksek çıkmıştır. Bunu "Rehberlik Yapma" ve "Araştırma/Geliştirme" boyutları izlemiştir. Müfettişler "Teftiş Sürecini Yönetme" alt boyutunda ise diğerlerine göre daha az hizmetiçi eğitim ihtiyacı duyduklarını belirtmişlerdir.

Müfettişlerinin mesleki yeterlikleri önemseme düzeylerine ilişkin görüşleri ile hizmetiçi eğitim ihtiyacına ilişkin görüşleri arasında olumlu düzeyde bir ilişki bulunmaktadır. Öte yandan mesleki yeterlik maddelerine önem verme düzeyine ilişkin görüşler yüksek olmasına karşın, hizmetiçi eğitim ihtiyacına ilişkin görüşlerin ise orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Müfettiş yeterliklerine ilişkin yapılan analiz sonuçlarında, yeterlikleri önemseme düzeylerinde alt boyutlarda cinsiyet, yaş, müfettişlik kıdemi ve EYD alanında hizmet içi eğitim alıp almama ve alınan hizmetiçi eğitimin süresi değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Kadınların ve meslekte yeni olanların, müfettiş yeterliklerini önemseme düzeylerinin daha yüksek çıktığı, ayrıca EYD alanında hizmetiçi eğitime katılmamış müfettişlerin önemseme düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır. Yaş değişkeninde, yaşça büyük olanlar aleyhinde anlamlı farklılık bulunurken, müfettişlik kıdeminde çıkan farklılık ise 21 yıl ve üzeri kıdeme sahipler aleyhinde bulunmuştur.

Hizmetiçi eğitim ihtiyacını belirlemek amacıyla müfettiş yeterliklerine ilişkin yapılan analizlerde, alt boyutlarda cinsiyet, yaş, müfettişlik kıdemi ve EYD alanında hizmet içi eğitim alıp almama ve alınan hizmetiçi eğitimin süresi değişkenlerine göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Erkek müfettişlerin, yeterliklere ilişkin ihtiyaçlarının daha yüksek çıktığı saptanmıştır.

Ayrıca yaşça daha büyük olup meslekte kıdemli olanların hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. EYD alanında hizmet içi eğitim alıp almama ve alınan hizmetiçi eğitimin süresi değişkenine göre ise hizmetiçi eğitime katılmamış müfettişlerin aleyhinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Hizmetiçi eğitime hiç katılmamış olan müfettişlerin hizmetiçi eğitime ilişkin ihtiyaçlarının düşük olduğu görülmektedir. Hizmetiçi eğitime hiç katılmamış olan müfettişlerin sayısının az olması bu bulgu üzerinde etkili olmuştur.

Öneriler

Araştırma bulguları dikkate alınarak geliştirilen öneriler maddeler halinde aşağıda sıralanmıştır:

1. Müfettişlerin en çok ön inceleme ve soruşturma yapma alanında hizmetiçi eğitim ihtiyacı duydukları saptanmıştır. Müfettişlerin bu görevi sağlıklı yürütmeleri için soruşturmalarda ilke, yöntem ve teknikler, adli ve idari soruşturmalarda görev, yetki ve sorumluluklarla ilgili mevzuat doğrultusunda düzenlenen hizmet öncesi ve hizmetiçi eğitimler verilmelidir.
2. Müfettiş yetiştirme programlarının kapsamı, bu ve benzeri araştırmaların sonuçları yeniden gözden geçirilerek, çağdaş program geliştirme ilkeleri doğrultusunda, ilişki yönelimli karma ve doğal yaklaşım temele alan bir rehberlik anlayışına göre uzmanlardan oluşan komisyonlarca hazırlanmalıdır.
3. "Eğitim müfettişliği" görev tanımından anlaşıldığı üzere öğretmenlikten farklıdır, bu yüzden yetkililer tarafından sadece yeni atanan müfettişlere değil, süreçte görev yapan müfettişlere de belirli aralıklarla hizmetiçi eğitimlerin verilmesi ilkesi benimsenmeli ve uygulanmalıdır. Aynı zamanda hizmet öncesi eğitimdeki başarının atamada bir ölçüt olarak alınması sağlanmalıdır.
4. Müfettişlerin yetiştirilmesine ilişkin yapılan programlarda geçerliği kalmayan yeterlikler değiştirilmelidir.
5. Müfettiş adaylarının rehberlik yapma, teftiş sürecini yönetme, ön inceleme/inceleme/soruşturma yapma ve araştırma/geliştirme yeterliklerini geliştirmek amacıyla hazırlanacak programlarda uygulama boyutuna önem verilmelidir. Müfettiş adaylarının yeterliklerini geliştirmek amacıyla hazırlanacak programlarda çağın gereği olan en son teknolojik gelişmelere ilişkin bilgi, beceri ve tutum kazandırılmalıdır.
6. Eğitim sisteminin etkililiğini artırmada önemli katkısı olacak olan müfettişlerin seçimi, atanması ve yükseltilmesinde geçerli ve güvenilir araştırma sonuçlarından yararlanılmalıdır.

7. Müfettişlere uygulanacak hizmetiçi eğitimlerin planlanması ve uygulanmasında, Milli Eğitim Teşkilat'ını çok iyi tanıyan akademisyenlerden yardım alınmalıdır.
8. Eğitim müfettişlerinin yetiştirilmesinde mevzuat bilgisinin yanında "İnsan İlişkileri" boyutu da büyük bir öneme sahiptir. Bu bağlamda eğitim müfettişlerine hizmetiçi eğitim sürecinde "Etkili İletişim ve Duyarlılık" eğitimi verilmelidir.
9. Eğitim müfettişlerine yönelik yaptığımız bu çalışma, bakanlık müfettişleri düzeyinde de yapılarak sonuçların karşılaştırılmalıdır.

KAYNAKLAR

ASLANTAŞ, H.İ.(2007).*İlköğretim müfettişlerinin mesleki yardım ve rehberlik rollerinin öğretmen algılarına göre değerlendirilmesi (bir model önerisi)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

AYDIN, M. (2007). *Çağdaş eğitim denetimi*. Ankara : Hatiboğlu Yayınevi.

AYDIN, M. (1986). Bir Hizmet içi eğitim olarak denetim. *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*. Özel sayı 2. (Uluslar arası Sempozyum Bildirileri). S. 241-249.

BAŞARAN, A. (1986). İlköğretim kurumlarında grupla teftiş uygulamaları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara : Pegem A Yayıncılık.

DEMİR, M. (2000). *İlköğretim müfettişlerinin görev boyutundaki yeterliklerine ilişkin olarak ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin algı düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

GÜLBAHAR, Y. ve Büyüköztürk, Ş.(2008). Değerlendirme tercihleri ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:35 s: 148-161, Ankara.

GÜN, A. N. (2001). İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Rollerine Öğretmenlerin Algıları, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

İRA, N. ve Şahin, S.(2011). Örgüt kültürü ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt:9 Sayı:1 s:1-14, Manisa.

KAPUSUZOĞLU, Ş.(1988). *Son 10 yılda ilköğretim müfettişlerinin rolünde ve teftiş uygulamalarında değişimler*. Yayınlanmamış doktora tezi, H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KAPUSUZOĞLU, Ş. (2002). Eğitim denetmenlerinin değerlendirilmesi. *AİBÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, Haziran, Sayı:3: 35-50.

KARABULUT, E. (2006). İlköğretim müfettişlerinin ilköğretim okullarında görevli öğretmenlerce değerlendirilmesi. *XV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Özetleri*, Muğla, ss.204-205

KARAGÖZOĞLU, G. (1977). *İlköğretimde teftiş uygulamaları*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

KARTAL, S. (1997). *İlköğretim II. kademe branş öğretmenlerinin teftiş-rehberlik etkinlikleri hakkındaki görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

KILIÇER, K. ve Odabaşı, H.F. (2010). Bireysel yenilikçilik ölçeği: Türkçeye uyarlama, geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı:38 s: 150-164, Ankara

MCKEAN , H. ve Miles, H.(1964). *The supervisor*. Practice Hall of India, New Delhi.

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı (1988). *Hizmetiçi eğitim, kuruluş, gelişme, faaliyetler*. Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Ankara.

MEMİŞOĞLU, S. P. (2001). *Çağdaş eğitim denetimi ilkeleri açısından ilköğretim okullarında öğretmen denetimi uygulamalarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

PEHLİVAN, İ. (1997). *Eğitim Yöneticilerinin Etik Davranışları Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

SABANCI, A. ve Günbayı, İ. (2004). İlköğretim denetmenlerinin görev alanlarının ve yüklerinin yeterlik alanları açısından değerlendirilmesi. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Antalya, Sayı:1: 114-121.

SEZGİN, İ. (2006). Yeterlilik ve meslek dersleri öğretmen eğitimi. *Eğitime Bakış Dergisi*, 2,6:3-4.

ŞAHİN, A. E. (2004). Öğretmen yeterliklerinin belirlenmesi, bilim ve aklın aydınlığında. *Eğitim Dergisi*, 5, 58.

TAYMAZ, H. (2005). *Eğitim sisteminde teftiş kavramlar, ilkeler, yöntemler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

TAYMAZ, H.(1997). *Eğitim sisteminde teftiş, kavramlar, ilkeler yöntemler*. Ankara:Pegem A Yayıncılık.

USLUEL, Y. K. ve Vural, F. K. (2009). Bilişsel kapılma ölçeğinin Türkçeye uyarlama çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:42, Sayı:2, s:7

YALÇINKAYA, M. (2002), “Yeni Öğretmen ve Teftis ”. (Yayim.meb.gov.tr/ dergiler/153/yalcinkaya.htm, Erisim Tarihi:28.01.2007.